

Från: "Vera Mulugeta Börjesson"
Skickat: den 18 januari 2024 12:06:35
Till: "UD EUNA" <ud.euna@gov.se>
Kopia: "UD Registrator" <ud.registrator@regeringskansliet.se>; "Ambassaden ROM" <ambassaden.rom@gov.se>; "UD MENA" <ud.mena@gov.se>; "Björn Arvidsson" <bjorn.arvidsson@gov.se>; "Maria Ermanno" <maria.ermannogov.se>; "DL UM Rom Amb Utsända" <DL_UM_ROM_U@regeringskansliet.se>; "JU MIG" <ju.mig@regeringskansliet.se>; "JU EU" <ju.eu@regeringskansliet.se>; "DL JUSTITIE REPRESENTATIONEN" <DL_JUSTITIE_REPRESENTATIONEN@regeringskansliet.se>; "Leila El Fahimi" <leila.el-fahimi@regeringskansliet.se>; "Mats P Andersson" <mats.p.andersson@regeringskansliet.se>; "Susanna Tavazzi" <susanna.tavazzi@gov.se>; "Alexandra Wilton Wahren" <alexandra.wilton.wahren@regeringskansliet.se>; "DL UD EU HUVUDSTÄDER" <DL_UD_EU_HUVUDSTADER@regeringskansliet.se>; "Ambassaden Tirana" <ambassaden.tirana@gov.se>
Ämne: ROM: Migrationsfrågan i Italien-fokus på avtalet med Albanien
Bilagor: ROM_2024_01_18_1131285507026.xml

**Sveriges ambassad
Rom**

D-post: ROM/2024-01-18/1131

Migrationsfrågan i Italien-fokus på avtalet med Albanien

- Under 2023 anlände 157,301 migranter till Italien. Det är den högsta siffran sedan 2016.
- Italien och Albanien har åtagit sig att upprätta mottagande- och återvändandecenter i Albanien under extraterritoriell status och under italiensk jurisdiktion.
- Avtalets giltighet ska prövas av Albaniens konstitutionella domstol i februari. Frågan debatteras för närvarande i det italienska parlamentet.
- Centren har kritiserats för sin omfattande prislapp. Centren (med kapacitet för 36 000 personer årligen) beräknas kosta Italien 100 miljoner euro under 2024, och åren därefter 50 miljoner euro per år.

Migrationsläget i Italien

I sitt nyårstal konstaterade Meloni att resultaten av regeringens politik på migrationsfronten inte har varit tillfredsställande. Sammanlagt anlände 157,301 migranter till Italiens kust under året. Det är en ökning med 50% jämfört med 2022 och utgör den högsta siffran anländande sedan 2016.

Ursprungsland är i första hand Guinea (12%), Tunisien (11%) och Elfenbenskusten (10%). Tunisien sticker fortfarande ut som främsta transitland; 97,306 migranter avreste från Tunisien under 2023. De senaste månaderna ökade dock avresorna från Libyen igen.

Italiens överenskommelse med Albanien

I början av november meddelade Meloni en ny överenskommelse med sin albanska motsvarighet, Rama. Samarbetet mellan länderna går ut på att Albanien åtar sig att upprätta två center under våren 2024 för att avlasta Italien i landets mottagande av migranter. I Italien hänvisas till Albaniens tacksamhetsskuld sedan 90-talet där Italien mottog hundratusentals flyktingar från Albanien.

Målbilden är att rädda migranter till sjöss, när de fortfarande befinner sig på internationellt vatten, för att sedan föra dem till Albanien innan de når italienskt territorialvatten. Ingen identifikation kommer genomföras innan migranterna når centren i Albanien. Minderåriga, kvinnor och skadade ska undantas från förfarandet. Inga migranter kommer att plockas upp av NGO-fartyg.

Centren, som ska upprättas i Albanien, ska vara utav extraterritoriell status och befinna sig under italiensk jurisdiktion. Italienska garantier och regler (och således även EU-gemensamma sådana) ska råda. Ett mottagandecenter ska upprättas i Shengjini. I centret ska migranterna identifieras och screenas. Italien står för anländande- och identifikationsprocesser. Albanska polisstyrkor ska bidra med säkerhets- och övervakningsarbete. Ett återvändningscenter ska upprättas i Gjader, utifrån liknande struktur som i italienska återvändningscenter.

Centren ska ha kapacitet för 3000 personer. I mottagandecentret ska en process på max 28 dagar utreda vilka som har asylstatus. Målbilden var ursprungligen att de två centren skulle kunna inhysa 36 000 personer årligen, i de senaste planerna har dock inrikesministeriet justerat ned totalen (utan att nämna en exakt siffra). Nedjusteringen motiveras främst av kapacitets- och kostnadsskäl, men även av frågor från kommissionen och Albanien om hur migranter som nekas asyl ska hanteras.

Överenskommelsen är temporärt blockerad av Albaniens konstitutionella domstol

Avtalet har överklagats av medlemmar av den albanska oppositionen till Albaniens konstitutionella domstol. Överklagandet avsåg dels att avtalet skulle neka asylsökande det skydd de garanteras av konstitutionell- och internationell rätt, dels att PM Rama borde ha fått president Pegajs tillåtelse för att implementera avtalet.

Domstolen konstaterade att frågorna måste prövas vidare, vilket automatiskt upphävde ratifikationen av avtalet. Saken kommer att prövas i februari. Det bådär inte gott för Melonis ursprungliga plan: där centren beräknades vara i bruk redan under våren, innan det viktiga EU-parlamentsvalet. Oppositionen i Italien använder domstolsprocessen som politiskt slagträ gentemot Meloni och hennes misslyckade migrationspolitik.

Ekonomiska utropstecken

Varken avtalets ungefärliga kostnad eller hur den finansiella täckningen av densamma ska lösas har offentliggjorts av regeringsföreträdare. Repubblica rapporterade i december att prislappen kommer landa på 11,000 € per migrant samt att den totala kostnaden beräknas uppnå 100 miljoner € under 2024, och därefter 50 miljoner € per år. Regeringsföreträdare har kommenterat att avtalet beräknas kosta mindre än vad tidningarna förutspår, utan att ha gått in på detaljer.

Juridiska frågetecken

Överenskommelsen har benämnts om juridiskt komplicerat, som riskerar att bryta mot såväl italiensk- som internationell rätt.

Frågetecken kring hur extraterritorialiteten ska upprättas, som inte följer någon tidigare existerande norm. För att Italien ska kunna ha jurisdiktion över områdena fordras en territoriell överlåtelse från Albanien av en del landets territorium.

Frågetecken avseende vad som händer om en migrant lämnar centret – kommer då albansk eller italiensk rätt tillämpas?

Frågetecken kring huruvida förflyttning av migranter från internationellt vatten, utan asylprövning är förenligt med asyrrätten och artikel 3 EKMR. Dessutom är det inte klarlagt när och var de italienska myndigheterna kommer genomföra screening. ■

Därutöver framgår inte hur de migranter som inte erhåller asyl ska återvända till ursprungslandet. Kommer de första att föras till Italien och sedan vidare till ursprungslandet i de fall då man har avtal om återvändande. Vad händer om det blir fördröjningar i processen?

UNHCR har ställt sig frågande till hur återvändandefrågan kommer att hanteras, man har även lyft svårigheten att särskilja sårbara grupper. Kommer detta att ske på internationellt vatten eller i Albanien?

Frågetecknen kring hur artikel 13 i den italienska konstitutionen, som erkänner en rätt att möta domare inom 48 timmar efter ett frihetsberövande, ska upprätthållas i center. Detsamma avser hela den juridiska processen: För att migranternas rättigheter ska tillgodoses måste det finnas möjlighet till rättslig prövning samt offentlig försvarare. Dessa garantier **måste** tillhandahållas inom mottagningscentret för att migranterna ska kunna nyttja sin grundlagsskyddade rätt till försvar.

Politiska reaktioner

Det har förts en dialog med EU-kommissionen. EU uppmanar till full respekt för gemenskapsrätten och internationell rätt, samt understryker rätten till asyl.

Schlein (PD) kritiserar överenskommelsen, som hon menar uppenbart strider mot EU- och internationell rätt. Oppositionens företrädare Schlein och Conte har även talat om en italienskt-albanskt Guantanamo.

Italiens deputeradekammar ska diskutera överenskommelsen med Albanien den 22 januari, om det finns majoritet för ett godkännande kommer det sedan gå vidare till senaten. Utvecklingen inom Albanien's konstitutionsdomstol följs samtidigt noga från italienskt håll.

BJÖRKLUND

Godkänd av: Niklas Wiberg	Författare: Vera Mulugeta Börjesson
Land: Italien; Albanien	Hänvisning:
Organisation:	Sökord: migration, avtal Italien-Albanien
Ämnesområde: Asyl och migration	Antal ord: 941